

Vákár Tibor 21 évvel ezelőtti cikke a Magyar Nemzetből

Királyaink ereklyéi és kincsei a Budai Várban

Bármily tetszetős látvány, hogy ezrek és ezrek zarándokolnak el a Nemzeti Múzeumba, a kiskörút klasszicista épületébe, egyetértek azzal a törekvéssel, hogy koronázási jelvényeink: a Szent Korona - CORONA SACRA - a palást, az országalma, a jogar és összes királyunk ereklyéje, kincse a Budai Várban legyen elhelyezve. Ez a megoldás lenne a végleges, mert a mai csupán átmenetinek tekinthető.

Hiszen környező országainkban a királyi koronák és a koronázási ékszerek földrajzilag is kiemelkedő, reprezentatív területen - erődben, várban - urbanisztikailag mintegy domináns koronázó, városszerkezetileg eszmei súlypontképző helyen vannak. Így például a cseh-morva uralkodók relikviái Prágában a Hradzsínban és a lengyel királyok kincsei Krakkóban a Wawel-hegyen található.

Az orosz cárok horribilis értékei Moszkvában, a Kremlben láthatók. Viszont Romániában a királyi gyűjtemények a Báneasa nyaraló - kastélyban voltak. A bulgár kincsek a Rilakolostorban, a görögöké Athénban, a jugoszláv népeké Belgrádban, Szarajevóban és Zágrábban vannak, hol magyar királyi ereklyét is őriznek. Ausztriában Bocskai erdélyi fejedelem koronájával együtt látható a bécsi Hofburgban a Monarchia történelmi vagyona.

A mi uralkodóink kincseinek, jelvényeinek helye 1945-ig Budán a Várban, az oroszlános kapu diadalívébe beépített páncélkamra volt. A kapuhoz csatlakozó, egykori Várkapolnában a Szent Jobbot lehetett megtekinteni. Nézetem szerint a koronázási ékszereknek és minden magyar uralkodó személyéhez kapcsolódó ereklyének ott volna a helye - együttesen elhelyezett műemléki múzeumi környezetben - a hajdani Várkapolna légterében. E hely azért a legmegfelelőbb, mert a becses nemzeti kincsek végleges elhelyezésére, őrzésére, bemutatására - mind urbanisztikai, mind idegenforgalmi szempontból - önmagát kínáló megoldás. Művészeti értékeinek birtokában a Nemzeti Galéria, mint szomszédos házigazda hivatott a legnagyobb kincseink befogadására. Ebben az épületszárnyban biztonságos és esztétikus az elhelyezés.

A tárgyak egyirányú-folyamatos körüljárása közlekedési, műszaki és építőművészeti szempontból is kifogástalanul megoldható.

Ugyanakkor, egy hagyományos öltözetű őrgárda felállítása és számukra megfelelő helyiség kialakítása szükséges és lehetséges.

A Budai Várban történő elhelyezést a nyugati szárnyrész épületalaprajza megoldhatóvá teszi. Az északnyugatra néző Mátyás Kútja felől az Oroszlános Kapun át a Várudvarba jutunk. Itt a balra levő második ablaktengelyben nyitható a kiállítás bejárata. Az alsó emeleti födém eltávolítása után az 50x14 m-es kiállítócsarnok 12 m belmagassággal fog rendelkezni.

A Nemzeti Galéria földszintjén, derékszögben csatlakozó két keresztaszny van, tengelyében egy-egy összeköttetéssel. Ezekkel szemben ugyancsak egy-egy kapu nyitható a szabadba.

Az Oroszlános Kapu kereszt-tengelyében a látogatók távoznak, a másik kapu az őrség külön bejáratára szolgál.

A két szinten elhelyezett őrség a bemutató csarnoktér elválasztó falán kívül esik. A vitrinek üvegei és a stílusos csillárok fényei a 13x30 m-es kiállítási tér áttekinthetőségét modern

eszközökkel biztosítják.

A bemutatócsarnok enteriőr képe már a bejárat felőli üvegfalon át feltűnik. A terem közepén, kétfokú lépcsős emelvényen egy 12. századi relikviatartó - hordozható oltár - emléket idéző és mai eszközökkel megkomponált bronz üvegszekrény áll.

Ebben, rejtett megvilágítással, a királyi családokra (történelmi korszakokra) tagoltan, a kétoldalról is megtekinthető királyi relikviák, ékszerek nyerhetnek elhelyezést.

A csarnok főfalának tengelyében - a bronz üvegszekrény stílusával összhangban megalkotott - ívzáródású magas vitrinben, centrálisan a királyi korona, körülötte a koronázási jelvények szerepelhetnek.

A terem közepén az Árpád-házi Királyok korának relikviái lennének láthatók. A teremben palástos alabárdosok teljesítenek felügyeletet, állnak díszőrséget.

Az őrszemélyzet helyiségeibe a főfal egy-egy díszajtója vezet.

A közlekedési tér bordó ünnepi szőnyege az egyirányú körbejárást szabja meg.

A színes ablakokkal szemben 25 m hosszú mozaikfal alkotható, a magyar történelem apoteózisaként.

A csarnok modern eszközökkel, de középkori hangulatban egységes architektúrában fogalmazott.

A kiállítás világítási effektusa csillogó-diffúz fényeivel, stílusban tartott csillárok soraival ünnepélyes.

Az oldalfalon fáklyák, a színes diófa kazettás mennyezetről koronaimitációjú csillársor, középen áttört bronz baldachin tértagolás függ.

Mindez, a hangulat és a fennköltég fokozottan modern művészeti egységét biztosítja.

Buda az ország történelmének mindig egyik gyűjtőpontja, a főváros uralkodó helye és a Várhegygel kiemelkedő városképe volt. A várbeli polgári épületek és a Vár együttese természetes történelmi légkört áraszt.

A felvezető Hunyadi János út városképi élménysora, Mátyás Kútja, az Oroszlános Kapu és végül a Várudvar ünnepi hangulata impozáns bevezetés és méltó környezet a királyi kincsek bemutatására.

*Vákár Tibor építész-mérnök
Budapest, 1979. július 1.*

Kocsis István

A Szent Korona misztériuma és tana

(a 2000. január 10-án elhangzott előadás rövidített szövege)

A Szent Korona megbecsültségével a magyar történelemben semmi sem vetekedhetett.

A Szent Korona tana megőrző erejévé vált a magyar alkotmánynak, a magyar államiságnak, meghatározójává a magyar közjogfejlődésnek, de jelentősége nem akkor volt a legnagyobb, amikor a magyar nemzet jólétben és biztonságban élt, hanem akkor, amikor nehéz helyzetekbe került. Történelme legnehezebb helyzetein a Szent Korona segítségével lett úrrá a magyar nemzet... Megteremtője volt a nemzeti egységnek a magyar történelem legnehezebb, legdrámaibb helyzeteiben.

Emlékezzünk arra is, hogy a régi korokban azért volt sok a törvénytisztelő ember a Szent Korona országaiban, mert a Szentkorona-tan nem az alattvalói tudatot, hanem a Szentkorona-tagság közjogi fogalma meghatározta felelősségérzetet, valamint az egyenrangúság és a méltóságteljes magatartás kultuszát erősítette: *mert az országalakosi magatartásban a mellérendelés és nem az alárendelés elvének érvényesülését segítette elő.*